

KİMON

Plutarkhos

Çeviren: Aysen SİNA*

Giriş

Plutarkhos, İ.S. 46 yılında Boiotia Khaironeia'da doğmuştur. Varlıklı ve kültürlü bir aileye mensup olması nedeniyle iyi bir öğrenim görme olanağı bulmuştur. O zamanlar önemli bir kültür merkezi olan Atina'da okumuş, hem bir peripathos felsefecisi ve hem de dini konularda deneyim sahibi bir düşünür olan Lamptrialı Ammonios'un öğrencisi olmuştur. Bir Roma eyaleti olan Yunanistan'ın başındaki Romalı vali yetenekleriyle dikkat çeken Plutarkhos'u kendi kentinin temsilcisi olarak yanında görevlendirdi. Bu görevi nedeniyle Plutarkhos Yunanistan'ı, Anadolu'yu, Mısır'ı, İtalya'yı ve daha birçok yeri gezmiştir. Roma'da dersler vermiş ve zamanının önemli kişileriyle tanışmıştır. Bunlar arasında adını aldığı, konsüllük yapmış olan L. Mestrius Florus, *Paralel Yaşamlar* ve eserlerinden bazılarını adadığı Quintus Sosius Senecio da vardır. Mestrius Plutarkhos, Atina'daki öğreniminden, sayısız gezilerden, elçiliklerden sonra, doğum yeri Khaironeia'ya dönmüş, yaşamının geri kalan kısmını burada geçirmiştir.

Plutarkhos'un yapıtlarını, büyükbabası ve aynı zamanda oğullarından birinin adı olan Lamprias başlıklı katalog içermektedir. Tam bir zaman sıralaması bulunmayan Lamprias katalogu yazarın 227 yapıtını içerir. Plutarkhos'un yapıtları birincisi *Ethika* (Moralia) ve diğer diyalogların, ikincisi ise tarihi yapıtların yer aldığı iki grupta toplanır. *Ethika* ahlak, din, edebiyat, doğa bilimleri ve politika çalışmalarını içermektedir. Ünlü Yunanlı ve Romalı komutanların ve devlet adamlarının yaşamlarını anlattığı, yaşlılık dönemi eseri *Paralel Hayatlar* biyografi niteliğindedir. Peripathos biyografi yazımının doğum, gençlik, karakter, yapılan işler, içinde bulunulan koşullar ve ölüm gibi

---

* Öğr. Gör. Dr. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi.

temel özelliklerini taşıyan *Paralel Hayatlar*'da, aynı zamanda sıklıkla ahlaki düşüncelere ve yorumlara da yer vermiştir.

Paralel Hayatlar'da biyografisine yer verilen Kimon, Eski Yunan tarihinin önemli kişilerinden biridir. Themistokles'in hüküm giymesinden sonra tarih sahnesine yeni çıkmaya başlayan kişiler arasında en önemli rolü Kimon oynadı. Plutarkhos'un anlatımından tanıdığımız kadarıyla Kimon, Sparta ve diğer Peloponnesos devletleriyle iyi geçinerek Perslere karşı savaşlarda cesur, atılgan ve yetenekli bir komutandı. Büyük bir hatip olmamakla birlikte gereğinde güzel sözler söylemesini bilen, akli başında ve soylu bir insandı. İzlediği politikalar nedeniyle ve büyük servetinden yararlanmasını bildiği için Atinalıların gönlünü kazanmıştı.

Kimon çevirisi için "Loeb Classical Library"nin Yunanca metni kullanılmıştır.¹ Çevirinin daha iyi anlaşılması için Eskiçağ ile ilgili gerekli bilgiler dipnotlarda verilmiştir.

---

¹ Plutarch, *Lives: In Eleven Volumes* (with an English translation by B. Perrin). V.2. Cambridge: Harvard University Press, 1998.

Metin

I. Kral Opheltas ile tebaasına Thesalia'dan Boiotia'ya gelirken önderlik yapan kâhin Peripoltas, burada saygınlığı uzun yıllar süren büyük bir nesil bıraktı. Bunların büyük kısmı barbarlardan kazandıkları ilk kent olan Khaeroneia'ya² yerleştiler. Doğuştan savaşçı ve cesur olan bu neslin çoğu Pers istilalarında kırıldılar ve kendilerini esirgemediklerinden Galatlarla mücadelelerde yok olup gittiler. [2] Peripoltas neslinden Damon³ adında yetim bir çocuk hayatta kaldı; bedensel güzelliği ve güçlü ruhuyla yaşlılarından üstündü, ama diğer yandan eğitimsiz ve sert mizaçlı biriydi.

Kışı geçirmek için Khaironeia'da karargâh kuran Romalı bir komutan, çocukluktan ergenliğe yeni geçmiş olan Damon'a aşık olup, güzel sözler ve pahalı armağanlarla onun gönlünü kazanamayınca doğrudan şiddete yöneldi. Çünkü kentimizin o zamanlar sıkıntı yaşadığını, küçüklüğü ve sefaleti nedeniyle ihmal edildiğini görmüştü. [3] Damon şiddetten korktuğu ve onun (komutanın) yaptıklarına öfkeleniği için bu adama karşı bir kumpas kurdu ve arkadaşlarından bir grup oluşturdu. Dikkat çekmesinler diye grupta çok kişi yoktu; tamamı on altı kişi olan grup üyeleri bir gece yüzlerine kurum sürdüler, şarapla kafayı bulduktan sonra gün ağardığında agorada kurban sunmakta olan Romalının üzerine saldırdılar ve onu beraberindekilerle birlikte öldürdüler, çok geçmeden de kentten ayrıldılar. [4] Çıkan kargaşa üzerine Khaironeia meclisi toplanarak katilleri ölüme mahkum etti; bu kentin Romalı yöneticilere karşı yaptığı bir savunmaydı. Akşam vakti arkhonlar geleneklere uygun olarak yemek yerlerken Damon ve adamları arkhenionu⁴ basıp onları öldürdüler ve bir kez daha kentten kaçıp gittiler.

[5] O günler, Lucius Lucullus'un bir iş için ordusuyla oradan geçiyordu (İ.Ö.74?). İlerlemesini durdurarak yakın zamanda cereyan eden olayları yeniden gözden geçirince, kenti suçlamak için bir neden olmadığını, aksine daha ziyade kente haksızlık yapıldığını fark etti. [6] Askerlerini toplayıp garnizona götürdü.

² Khaironeia: Boiotia bölgesinde bir kent. Plutarkhos, doğduğu bu kent ile başlamak adına konu dışı bir anlatım sunar.

³ Damon: Romalı yöneticiyi öldüren ve kısa süre sonra da yurttaşları tarafından öldürülen bir Khaironeialı.

⁴ Arkhenion: Antik Yunan'da yüksek görevlilerin bulunduğu bina.

Ülkeyi, soygunlarla ve saldırılarla yıldırıp tehdit eden Damon, elçiler ve yurttaşların uzlaşmacı kararlarıyla dönmeye ikna edildi ve döndüğünde gymnasiarkhos⁵ olarak görevlendirildi. Kısa bir süre sonra da pyriaterionda⁶ yağlanırken öldürüldü. Çok uzun zaman sonra burada hayaletler görüldüğü ve iniltiler duyulduğu için atalarımızın bize anlattığına göre, pyriaterionun kapısına duvar örüldü. Yakın zamana kadar komşular buradan tuhaf şeyler gördüklerini ve anlaşılmaz sesler geldiğini iddia ettiler. [7] Damon'un soyundan gelenler (ki, bunlardan bazıları, özellikle de Aiol lehçesinin konuşulduğu Phokis'teki Steiris⁷ yakınlarında hala hayattadır) Damon'un cinayeti işlemeyen önce yüzünü kurumla boyamasından dolayı "Asbolomenler" (Kurumlular) olarak adlandırılırlar.

II. Khaironialıların rakipleri ve sınır komşuları olan Orkhomenoslular⁸, sanki bir insanmış gibi, kent adına dava açarak Damon tarafından öldürülenlerin katilinin yargılanması amacıyla Romalı bir muhbir tuttular. Dava Makedonyalı komutanın huzurunda gerçekleştirildi (Romalılar, Yunanistan'a henüz komutan göndermemişlerdi). [2] Kenti savunanlar Lucullus'un tanıklığına başvurdular. Komutan, Lucullus'a yazıp onun gerçeği anlatmasını istemiş ve böylece kent, onun ifadesiyle daha büyük bir tehlikeye girmekten kurtuldu. O zaman Lucullus sayesinde hayatları kurtulan halk agoraya, Dionysos'unkinin yanına onun mermerden bir heykelini dikti. O zamandan bu yana pek çok nesil geçse de onun yaptığı iyiliğin şimdi hayatta olan bizlere kadar uzandığını görüyoruz. [3] Karakter ve mizacı açıklayan bir portrenin, yüzlerin ve bedenlerin resmedilmesinden daha güzel olduğuna inandığımız için paralel hayatlarımıza bu adamların yaptıkları işleri de dahil edeceğiz ve onları gerçeğe uygun biçimde anlatacağız. Onların hatırasına saygı göstermek de yeterlidir; onu kendine verdiği değerlerle değil, gerçek kanıtlara göre anlatacağız; zaten kendisi de kariyerinin yanlış veya çarpıtılmış biçimde anlatılmasına değer vermezdi.

[4] Bu kişilerin güzel ve saygın oldukları yanları anlatacaklardan isteğimiz eğer ufak tefek kusurları olduğu ortaya çıkarsa, bunları ne bütünüyle görmezden gelsinler ne de özellikle vurgulasınlar. Çünkü bunlar hem tasviri çirkinleştirir hem de özgünlüğünü bozar. Aynı biçimde, bir insanın hayatını

⁵ Gymnasiarkhos: Antik Yunan ve Roma'da gençlerin düşünsel ve bedensel yönden eğitildikleri, öğrenim gördükleri, spor etkinliklerinde buldukları binanın yöneticisi.

⁶ Pyriaterion: Lakonikum da denilen yarım daire planlı terleme bölümü.

⁷ Steiris: Phokis bölgesinde Steirion Dağı yakınlarında kurulmuş bir kent: Stiris.

⁸ Orkhomenos: Boiotia bölgesinde bir kent.

kusursuz ve temiz olarak göstermek de zor olduğundan, gerçeği tüm açıklığıyla yazmak zorundayız. [5] Araştırmamızda onların kibirlerini ya da politik gereklilikler nedeniyle kariyerlerine gölge düşüren hırslarını ve özellikle istemeyerek yaptıkları akılsızlıklarını değersiz adilikler biçiminde görüp abartarak anlatmamalıyız, aksine gereksiz yere anlatmak yerine insan doğası, aynı zamanda hem masumiyet hem de tartışmasız biçimde erdemli bir karaktere sahip olamadığı için saygılı davranmalıyız.

III. Lucullus ile karşılaştırmak için birini araştırırken bu kişinin Kimon olması gerektiğine karar verdim. Her ikisi de savaşçı ve Barbarlar karşısında kahramandı, ılımlı politikaları ve özellikle de iç çekişmelerde ülkelerine görülmedik biçimde rahat nefes alma olanağı sağlayan politikalarıyla lütufkâr devlet adamlarıydı. Her biri, ülkelerine hakkında çok konuşulan şanlı zaferler ve ganimetler getirdiler. [2] Eğer Herakles ve Dionysos'un kahramanlıklarını, Perseus'un Aethioplialılara ya da Medeialılara ve Armenialılara karşı eski zamanlardan beri insan hafızasında yer edip zamanımıza taşınan kahramanlıklarını konunun dışında tutarsak, ne Kimon'dan önce bir Yunanlı, ne de Lucullus'tan önce bir Romalı savaşları böylesine uzağa taşımıştı. [3] Onların hayatında her nasılsa ortak olan bir başka nokta da seferlerinin tamamlanmamış olmasıdır. Her ikisi de düşmanı bozguna uğratmış ama öldürücü darbeyi vuramamıştı. Özellikle de eğlence ve insanseverlik konularında savurgan, bunun yanı sıra yaşam tarzlarında hareketli ve kaygısız olduklarını görmek mümkündür. Muhtemelen başka benzerlikler de var, ancak onları anlatımdan çıkarmak zor olmayacaktır.

IV. Kimon, Arkhilaos⁹ ve Melanthios'un¹⁰ şiirlerinde yazdıkları gibi, Miltiades'in, kral Oloros'un kızı Thrakialı bir kadın olan Hegesipyle'den doğma oğluydu. Bu durum adını Kimon ile ortak atalarına dek süren tarihci Thukydidies'in babasının da nasıl aynı zamanda Oloros olduğunu ve Thrakia'da nasıl altın madenleri bulunduğunu açıklar.¹¹ [2] Thukydidies'in (Thrakia'da bir yer olan) Skapte Hyle'de¹² öldüğü ya da öldürüldüğü söylenir, naası Attika'ya getirilmiştir, anıtı Elpinike'nin mezarı yanında, Kimon'un ailesinin mezarları

⁹ Arkhilaos: Epigramlarıyla tanınan Yunanlı şair.

¹⁰ Melenthios: Yunanlı küçük bir tragedya şairi (Athenaios 8.343C). Plutarkhos'un bu metninden Kimon için bir elegeia yazdığı bilinir.

¹¹ Thukydidies IV.105.

¹² Skapte Hyle: Doğrusu Skaptesyile. Abdera yakınında zengin gümüş ve altın madeni yataklarının olduğu bir kent.

arasında gösterilmektedir. Ancak Thukydides Halimos demosuna¹³ aitti, Miltiades ailesi ise Lakiadai demosuna.

[3] Elli talanton¹⁴ para cezasına çarptırılan Miltiades, ödeme yapılmıyaya kadar hapiste kalmaya mahkum edilmiş ve orada ölmüş, geride delikanlılık çağındaki Kimon ile bekar kız kardeşini kentte önemi olmayan kişiler olarak bırakmıştı. Hovarda ve ayyaş olarak adı kötüye çıkmış Kimon'un, yaradılıştan gelen saflığından dolayı Koalemos¹⁵ lakabıyla anılan büyükbabasına çektiğini söylerler. [4] Aşağı yukarı Kimon ile aynı zamanda yaşayan Thasoslu Stesimbrotos¹⁶ onun edebi eğitim almadığı gibi, ayrıntılarıyla öğrenme alışkanlığında olan bir Yunanlının aldığı özgür düşünceli (liberal) herhangi bir ders de almadığını, Attika zekâsı ve konuşma tarzından bütünüyle yoksun olduğundan dış görüntüsünde asalet ve samimiyet bulunduğunu; adamın ruhsal yapısının bu nedenle daha ziyade Peloponnesoslu birine uygun olduğunu söyler.

“Kaba ve basit, ancak büyük işleri yerine getirmede cesur”, ifadesini Euripides, Herakles'e¹⁷ söyletir, ama aslında alıntı Stesimbrotos tarafından yazılanlara eklenebilir.

[5] (Kimon) Henüz delikanlıyken kız kardeşiyle cinsel ilişkiye girmekle suçlanmıştı. Diğer yandan Elpinike'nin de pek terbiyeli olmadığı, ressam Polygnotos¹⁸ ile de uygunsuz ilişki yaşadığı söylenir. Bu nedenle Polygnotos'un o zamanlardaki adıyla Peisianakteium'da şimdiki adıyla Poikile Stoa'sında Troyalı kadınları resmederken Laodike'nin yüzünü Elpinike'nin portresiyle yaptığı söylenir. [6] Polygnotos sıradan zanaatkârlardan biri değildi, tarihçilerin yazdığı gibi stoayı para karşılığı değil, kentin onurunu yükseltmek için karşılıksız olarak resmetmişti ve şair Melanthios bunu şöyle ifade eder:

“Kendi cömertliğiyle tanrılarımızın tapınaklarını ödemiş ve agoramızda Kekropia'yı¹⁹ süslemişti;

¹³ Demos: Antik Yunan'da kentlerin, özellikle Atina'nın yönetsel bölgesi, mahalle.

¹⁴ Talanton: Attika sistemindeki en büyük ağırlık ve para birimi.

¹⁵ Koalemos: “aptal, budala” demektir.

¹⁶ Thasoslu Stesimbrotos: Bugünkü Taşoz adasından olan tarihçi Stesimbrotos, tutarsız anlatımlarıyla tanınır. Kimon'un kahramanlıkları hakkında yazdığı bilinir.

¹⁷ Nauck, Tragicorum Graecorum Fragmenta 473.

¹⁸ Polygnotos: Thasoslu ressam Aglaophon'un oğlu, en eski ve ünlü Yunan ressamlarından olan Polygnotos İ.Ö. 450-422 yılları arasında, Troya Savaşından çarpıcı sahneleri resmettiği Poikile Stoa'sının ressamıdır.

¹⁹ Kekropia: Atina Akropolis'inin adlarından biri. Bu ad, kentin kurucusu Kekrops'un adından gelir.

yarı-tanrıların erdemleriydi konusu”.

[7] Hala Elpinike'nin Kimon ile gizli bir ilişki yaşamadığını, yoksulluğu nedeniyle kendi asaletine uygun bir koca bulamadığı için onun açıkça yasal karısı olduğunu söylerler. Sonra zengin bir Atinalı olan Kallias²⁰ ona aşık olup, babasının mahkum edildiği para cezasını devlet hazinesine ödemeyi teklif edince Elpinike'nin teklifi kabul ettiğini ve Kimon'un da Elpinike'yi Kallias'a eş olarak verdiğini söyleyenler de var.

[8] Ama şüphesiz Kimon'un kadınlara düşkün olduğu açıkça görülür: Salamisli bir aileden gelen Asteria ve şair Melanthios'un, Kimon'a övgüler düzdüğü eğlenceli bir elegeiasında sözünü ettiği aşkla bağlandığı Mnestra. Ama Kimon'un, Euryptolemos'un kızı, Megakles'in torunu olan yasal karısı İsidike'ye çok tutkulu bir bağlılığı olduğu olduğu ve hatta acısını hafifletmek için kendisine ithafen yazılan elegeiadan anladığımız kadarıyla, karısının ölümü üzerine çok sarsıldığı ve acı çektiği açıktır. Filozof Panaitios'a²¹ göre, bunun yazarı doğabilimci Arkhelaos'tur²² ve bu çıkarım zamandizinsel (kronolojik) olarak mümkündür.

V. Kimon'un karakterinin diğer bütün özellikleri hayranlık uyandırıcı ve asildi. Ne cesaret bakımından Miltiades'ten ne de zeka bakımından Themistokles'ten aşağıydı, hatta her ikisinden de daha adil olduğu kabul edilir. Savaş deneyimi olmamasına ve yaşça onlardan küçük olmasına karşın, savaşla ilgili konularda onlardan daha aşağıda olmadığı gibi, devlet yönetimiyle ilgili konularda onlardan üstündü. [2] Medialılar onların ülkesini istila ettiklerinde Themistokles, halkı kentlerinden vazgeçmeye ve ülkelerini terk etmeye, Salamis açıklarındaki gemilerde silah altına girmeye ve savaşı denizde yapmaya ikna etmeye çalışırken çoğu kişi planın cüretinden korkarken Kimon ilk harekete geçen kişi olmuştu; kentin atlıların cesaretine değil, deniz savaşçılarına ihtiyacı olduğuna işaret eder biçimde, ellerinde taşıdığı atının gemini tanrıçaya

²⁰ Kallias: Atina'nın en zengin ailelerinden biri olan Hipponikos'un oğlu olan Kallias, diplomat ve komutan olarak ünlenmişti.

²¹ Panaitios: Rodoslu Panaitios İ.Ö. 146 yılında Roma'da Scipio Aemilianus'un yanında bulunan Polybios'a katıldı. Tarsuslu Antipatros'un yerine stoacı okulun başına geçti. Platocu felsefeye, özellikle de Sokrates'e de hayranlık duyan Panaitios, bu filozofa dayanarak eski stoa ile o dönemin stoacılığını bağdaştırmaya çalıştı. Böylece uzlaştırmacılıkta önemli bir çığır açtı.

²² Arkhelaos: Miletoslu, İ.Ö. V. Yüzyılda yaşayan İonia okulu filozofu. Daha o dönemlerde ahlak kurallarıyla uğraşmasından esinlenen bir söylentiye göre, Sokrates'in hocasıydı. Anaksagoras'ın görüşünü benimseyerek havayı, dünyanın ilk ve kurucu ögesi saydı.

adamak üzere neşeli bir edayla bir grup arkadaşıyla birlikte Kerameikos'tan²³ Akropolis'e gelmişti. [3]Atının gemini adadıktan sonra tapınakta asılı duran kalkanlardan birini aldı, tanrıçaya dua etti ve denize doğru gitti. Onun bu davranışından cesaret alanların sayısı az değildi.

Şair Ion'un da söylediğine göre, görünüşü hiç de fena değildi: hatta aksine uzun boylu ve heybetliydi, gür ve kıvrıkcık saçları vardı. Savaş esnasında²⁴ kahramanlığı ve cesaretiyle boy gösterdiği için kentte kısa sürede itibar ve ün kazandı, etrafına çok kişi toplandı ve ona Marathon'un layık olduğu değeri hemen yerine getirmesi için yalvardı.²⁵ [4] Böylelikle Themistokles'ten bıkkınlık duyan halk, politikaya atılma sürecini hızlandırarak onu coşkuyla bağrına bastı ve nezaketi ve alçak gönüllüğü yüzünden onu sevimli ve çekici bulmaları nedeniyle kentteki en yüksek onurlara ve görevlere gelmesi için destekledi. Onun kariyerinde ilerlemesine herkesten çok yardım eden Lysimakhos'un oğlu Aristeides'ti²⁶, çünkü onun karakterindeki iyi özelliklerini görmüştü ve muhalifi Themistokles'in cesaret ve kurnazlığına set çekmek için onu kullanacaktı.

VI. Medialıların Yunanistan'dan kaçışından sonra, Atinalılar henüz deniz imparatorluğunu elde etmeden önce, Atina hala Pausanias²⁷ ve Lakedaimonialıların liderliği altındayken Kimon, strategos²⁸ olarak dışarıya gönderildi. İlk kez sefere hazırladığı yurttaş-askerler hayranlık uyandıracak kadar disiplinli ve diğerlerinden çok daha fazla gayretliydi. [2] Sonra Pausanias krala mektuplar yazıp, müttefiklere küstahça davranıp, yetkisini çok fazla aşarak ve görülmemiş bir gösteriş sergileyerek Barbarlarla bir ihanet hazırlığındayken, Kimon onların yaptıkları hataları kendisine getirenleri nazik

²³ Kerameikos: Atina'da nekropolisin de içinde bulunduğu, ağırlıklı olarak çömlek yapımcılarının yer aldığı bir mahalle.

²⁴ Salamis Deniz Savaşı: İ.Ö. 480; Herodotos VIII.40-96.

²⁵ Marathon Savaşı, Herodotos VI.94-120.

²⁶ Aristeides: Yunanlı siyaset adamı, dürüstlüğü nedeniyle "namuslu" lakabıyla tanınırdı. Salamis Savaşında savaştığı, Plataia'da Atinalılara komuta etmiş ve Pausanias'ın ihanetinden sonra Yunan güçlerinin komutasının Atinalılara geçmesini sağlamıştır. Kimon'un Asya kıyısındaki seferlerine yardım etmiştir.

²⁷ Pausanias: Agisler kolundan Spartalı devlet adamı. Plataia Savaşında Yunan ordusuna komuta etmiş, sonra müttefik donanmasının başına geçmişti. Hırsı ve Doğululara özgü şatafat düşkünlüğüyle tanınmıştı.

²⁸ Strategos: İ.Ö.V.yüzyıldan başlayarak Atina'nın en yüksek görevli memuru olan strategos, askeri görevlerde ordu komutanın yerine geçirdi. Kimon İ.Ö.478-477 yılında bu göreve getirildi.

bir biçimde karşıladı ve onlara insanca davranarak Yunanistan'ın liderliğini silah zoruyla değil, sözleri ve karakteriyle farkına vardırılmadan ele geçirdi. [3] Müttefiklerin büyük çoğunluğu Pausanias'ın küstahlığına ve sertliğine tahammül edemedikleri için Kimon ve Aristeidis'e katıldılar.²⁹ Onlar da vakit kaybetmeden bu katılanları, Pausanias'ı geri çağırma amacıyla, Sparta'nın saygınlığını kaybettiğini ve Yunanistan kargaşa içinde olduğunu anlatsınlar diye ephoroslara³⁰ gönderdiler.

[4] Pausanias'ın Kleonike adında Byzantionlu³¹ soylu bir genç kızı baştan çıkararak utanç verici bir duruma düşürmek amacıyla davet ettiğini söylerler. Genç kızın ailesi onun zulmünden korkarak kızlarını göndermeye razı oldular. Kleonike odanın önündeki ışığı söndürmeleri için maiyetindekileri çağırdıktan sonra, karanlık ve sessizlik içinde uyumakta olan Pausanias'ın yatağına doğru ilerlerken sendeledi ve lambayı devirdi. [5] Gürültüden irkilen Pausanias, suikastçı geldiğini düşünerek yanında bulundurduğu hançeri çekip var gücüyle sapladı ve genç kız yere düştü. Genç kız bu darbe sonucu öldükten sonra Pausanias'a huzur vermedi, geceleri hayalet biçiminde uykusuna girerek şu öfkeli sözleri söylediği anlatılır:

“Yaklaşan kötü sonuna geliyorsun, ahlaksız insanların başına gelecek kötülük bu.”

Bu olay sebebiyle daha fazla öfkelenerek çileden çıkan müttefikler, Pausanias'ı kenti terk etmeye zorlaması amacıyla Kimon'a katıldılar. [6] Byzantion'dan sürülüp çıkarılan Pausanias'ın hayalet tarafından halâ taciz edildiğini, bu nedenle Herakleia'da³² hayalet kehaneti konusunda uzman olan kâhine³³ danıştığını ve Kleonike'nin ruhu çağrılarak gazabından vazgeçmesi için yalvardığını söylerler. Kleonike hemen huzura gelmiş ve ona (Pausanias'a) hemen Sparta'ya dönerek başındaki beladan kurtulabileceğini söylemiş; görünüşe bakılırsa, böylece onun yaklaşmakta olan ölümünü ima etmiş. Bu öykü birçokları tarafından anlatılmıştır.

²⁹ Thukydides, *Peloponnesos Savaşı* I. 94-96.

³⁰ Ephoros: Sparta'da yıllık seçimle iş başına gelen beş yargıca verilen ad. Ephorosların güçleri çok büyüktü: herkesin, hatta kralların, görevleri başında ya da özel yaşamlarında, Sparta yasalarına ve geleneklerine uyup uymadıklarını denetlemekle yükümlüydüler ve yaptıklarından yalnızca haleflerine karşı sorumluydular

³¹ Byzantion: İ.Ö. VII. yüzyılda Megaralılar tarafından Bosphoros'ta kurulmuş Yunan kolonisi.

³² Herakleia: Antikçağda birçok kentin ortak adı olan Herakleia, bu metinde günümüzdeki Marmara Ereğlisi olsa gerek.

³³ Hayalet Kâhini: Nekromanteia denilen bu tür kehaneti yapan kâhin ölü ruhlarından aldığı bilgiyi yorumlar. Ayrıca Bkz. Dipnot .94.

VII. Kimon kendisine katılmış olan müttefiklerin kumandasını ele aldı ve Thrakia'ya doğru denize açıldı,³⁴ çünkü Perslerin yüksek rütbeli adamlarının ve krala yakın kişilerin Strymon Nehri³⁵ kıyısında yer alan Eion³⁶ kentini kuşattıklarını ve bu yerin çevresindeki Yunanlılara eziyet ettiklerini duymuştu. [2] Önce Persleri savaşta hezimete uğrattı ve onları kentin içine hapsedti. Sonra Perslere erzak sağlayan Thrakialıları, Strymon'un yukarısındaki yurtlarından sürdü ve ülkeyi tümüyle kontrol altına aldı. Bunun üzerine kuşatmayla öylesine zor durumda kalan Kralın generali Butes,³⁷ kenti ateşe verdi; sevdikleriyle, hazinesiyle ve kendisiyle birlikte yok etti. [3] (Kimon) Kenti bu şekilde ele geçirince Barbarlarla birlikte hazinelerinin de çoğu yanıp kül olduğundan buradan kayda değer bir yarar sağlayamadı, ama ülkenin toprakları son derece bereketli ve değerli olduğundan yerleşmeleri için Atinalılara verdi. Bu nedenle halk, onun Hermes³⁸ stellerini³⁹ dikmesine izin verdi; buradaki ilk stelin üzerinde şunlar yazılıydı:

[4] *“Onlar cesur yürekliydiler! Onlar bir zamanlar
Medialuların çocuklarına karşı Eion'da
Strymon Nehrinin akıntıları arasında
Açlıkla, dondurucu soğukla ve kan ile lekelenmiş Ares ile
Karşı karşıya geldiler ve düşmanlarının çaresizliğini gördüler.”*

İkincisinde:

*“Atinalular ödül verdiler liderlerine,
Savaştaki cesaretleri ve büyük hizmetlerini
Görenler daha çok heveslensinler
Ve devlet için savaşmayı istesinler diye.”*

³⁴ İ.Ö. 476-475.

³⁵ Strymon Nehri: Günümüzdeki Struma'nın (Karasu) Antik çağdaki adı. Bulgaristan'daki Vitoşa kütlesinden doğan ve Yunanistan'daki Khalkidike'nin doğusundan Ege Denizine dökülen nehir.

³⁶ Eion: Strymon Nehri kıyısında bir ticaret merkezi.

³⁷ Butes: Herodotos'un Boges dediği Butes, Kserkses'in Eion kentinin valisi.

³⁸ Hermes: Yunan öncesi dönemden beri tanınan tanrı Hermes, becerikliliği ve kurnazlığıyla nedeniyle yolları ve onların üzerinde seyreden habercileri, gezginleri ve satıcıları kollar, dolayısıyla ticareti, kent etkinliklerini, gerektiğinde de hırsızları korurdu. Tüccar dernekleri onun himayesi altındaydı. Hermes, ikonografide uzun süre yol kenarlarında yer alan taş yığını ya da küçük bir dikilitaş biçiminde betimlenmiştir.

³⁹ Stel: Yazıt ya da bazen kabartmalı dikilitaş.

[5] Üçüncüsünde:

*“Bir zamanlar bizim kentimizden Atreusoğlu
Menestheus liderlik yapmıştı
Kutsal Troya ovasında adamlarına,
Homeros der ki, bir zamanlar kolları zırhlı kalabalık
Danaoslular⁴⁰ arasında, buraya gelenlerin o en iyisiydi ve yol gösterendi.
İşte bu yüzden Atinalılara bu isim boşuna verilmemiş;
Onlar gerek savaşta gerek yiğitlikte üstündüler.”*

VIII. Bunların (yazıtların) hiçbirinde Kimon’un adı geçmemesine karşın, çağdaşları olan insanlar onun onurların en büyüğüne sahip olduğunu düşünürler. Ne Themistokles ne de Miltiades, böylesine bir onura erişebilmişti. Miltiades, yalnızca zeytin dalından bir çelenk istediğinde Dekeleialı⁴¹ Sophanes halk meclisinin ortasında ayağa fırlayıp bu isteğe karşı çıkmıştı. Konuşması nezaketsizdi ama gene de halkın hoşuna gitmişti: “Ey Miltiades! Sen ne zaman Barbarlara karşı zafer kazanmak için tek başına savaşırırsan, o zaman tek başına onurlandırılmayı iste,” dedi. [2] Halk, Kimon’un başarısından neden bu kadar memnun olmuştu? Çünkü halk, diğer komutanların emri altındayken düşmanlara saldırmayı istemiyordu. Ama onları Kimon yönettiğinde, yalnızca kendi düşmanlarına saldırmakla kalmamışlar aynı zamanda onların topraklarına da saldırdılar ve hem Eion hem de Amphipolis’i⁴² istila ederek yeni topraklar kazandılar.

[3] Kimon’un aşağıdaki durum nedeniyle fethettiği Skyros Adasına⁴³ da aynısını yapıp yerleştiler. Adada Doloplar⁴⁴ yaşıyorlardı ve verimsiz toprağı

⁴⁰ Danaoslular: Homeros destanlarında Yunanlılara verilen birkaç addan biridir. Danaos, Argolis kentinin kurucu atasıdır.

⁴¹ Dekeleia: Attika bölgesinde, tragedya şairi Sophokles’in mezarının da bulunduğu küçük bir kent.

⁴² Amphipolis: Strymon halici yakınında bir kent olan Amphipolis, Pangaion’daki altın madenlerine yakın oluşu ve Atina’nın odun ihtiyacını karşılaması nedeniyle önemli bir stratejik ticaret merkeziydi. Günümüzde Neokhori.

⁴³ Skyros Adası: Ege Denizindeki en önemli Yunan adalarından biri. Kimon İ.Ö. 470 yılında bu adayı fethetmiş ve oturan halkı boyun eğmeye zorlamış ve kahraman Theseus’un kemiklerini Atina’ya götürmüştür.

⁴⁴ Doloplar: Theselia’da, Aitolia ile Epeiros sınırında yaşayan bir halk. Strabon, bu halkın Pindos kenti yakınında, Akheloos Nehrinin suladığı topraklarda oturduğunu söyler.

işliyorlardı. Bu nedenle de eskiden beri açık denizlerde korsanlık yaparlardı. En sonunda kendi limanlarına giren yabancıların ticari mallarını da yağmalamaya başladılar, hatta Ktesium⁴⁵ yakınında demir atan Theselialı tüccarların birkaçını soyarak hapse attılar. [4] Bu adamlar hapisten kurtulduktan sonra, Amphiktyonia⁴⁶ meclisinde kente karşı açtıkları davayı kazandıklarında Skyroslular zararı ödemeye yanaşmadılar, ama ellerinde yağmaladıkları ticari mallar bulunanları, bunları geri vermeye davet ettiler. Korkuya kapılan soyguncular Kimon'a bir mektup yazarak, donanmasıyla acilen gelip onların kentini kurtarmalarını istediler. [5] Kimon bu yolla adayı ele geçirince Dolopları buradan sürüp çıkardı ve Ege Denizini özgür bir deniz haline getirdi. Aegeus'un oğlu, kadim Theseus'un⁴⁷ Atina'yı terk ederek Skyros'a kaçtığını ve burada kral Lykomedes'in korkudan onu öldürdüğünü öğrenince mezarını bulmak için canla başla çalıştı. [6] Çünkü Theseus'un kemiklerinin kente getirilmesini ve bir kahraman olarak onurlandırılmasını emreden bir kehanet vardı, ama Atinalılar, onun nerede gömülü olduğunu bilmiyorlardı. Çünkü Skyroslular hem anlatılanların doğruluğunu kabul etmiyorlardı hem de araştırma yapılmasına izin vermiyorlardı. Büyük bir istekle çalışmaya başlayan Kimon, onun gömüldüğü yeri buldu, kemiklerini kendi triremine⁴⁸ koydu ve gösterişli bir geçit töreniyle, aşağı yukarı dört yüz yıl sonra, onu vatanına getirdi. Halkın, ona özellikle bu nedenden sevgi duyduğu söylenir.

[7] (Kimon'un)Ünlü tragedya yarışmalarında verdiği bir karar nedeniyle de anısını yücelttiler. Hala genç bir adam olan Sophokles ilk oyunları ile yarışmaya katıldığında, seyircilerin rekabet ve taraftarlık ruhuyla coştuklarını gören arkhon Apsephion, yarışmanın hakemini her zaman yapıldığı gibi, kurayla belirlemedi. Çünkü Kimon ve yanındaki komutanlar tiyatroya girip tanrıya geleneksel libasyonu⁴⁹ yaptı. Arkhon, onların ayrılıp gitmelerine izin vermedi, aksine her bir phyleden⁵⁰ bir kişi olmak üzere on kişiden oluşan bu

⁴⁵ Ktesium: Skyros Adasının limanı.

⁴⁶ Amphiktyonia: Yunanistan'da çevre halkının ortak bir tapınağın etrafında toplanmasıyla oluşan meclis, kurul. Giderek devletlerin işlerine karışmaya başlayan bu meclis, çeşitli kutsal savaşlara yol açmıştır.

⁴⁷ Theseus: Atina'nın efsanevi kralı Theseus, bir süre Ölümler Ülkesinde kaldı. Yokluğunda Atinalılar kendilerine başka bir kral seçtiler. Bu yüzden Theseus, Skyros Adasına sığınmak zorunda kaldı.

⁴⁸ Trirem: Kürek çekmek için güvertesi olan savaş gemilerinden üst üste yerleştirilmiş üç sıra küreklerle çekilenine verilen isim.

⁴⁹ Libasyon: Tanrılara sunulan sıvı adağı.

⁵⁰ Phyle: Bir atadan çıkmış ve zamanla türlü kollara ayrılmış ve kan bakımından kabile birliğini temsil eden bir birlik.

grubu karar vermeleri için yemin etmeye ve hakemlik yapmaya zorladı. [8] Hakemlerin olağandışı bir biçimde itibarlı olması nedeniyle yarışma her zamankinden daha fazla önem kazandı. Zaferi Sophokles'in kazandığını, büyük üzüntü ve keder içindeki Aiskhylos'un ise kısa bir süre Atina'da oyalandıktan sonra öfke içinde Sicilya'ya gittiği, orada öldüğü ve Gela yakınlarında gömüldüğü söylenir.

IX. Henüz bir delikanlıyken Khios'tan Atina'ya gelen Ion, Laemedon'un evinde verdiği yemek davetine Kimon'un da katıldığını söyler. Şarap içildikten sonra ondan (Kimon'dan) şarkı söylemesi istenmiş ve o da kendisinden istenileni memnuniyetle yerine getirmiş. Bunun üzerine misafirler onun Themistokles'ten daha zeki bir adam olduğunu söyleyerek yüceltmişler.⁵¹ Övgüleri dinleyen Kimon, ne şarkı söylemeyi ne de lir çalmayı öğrendiğini, ama bir kentin nasıl mamur ve zengin bir hale getireceğini iyi bildiğini söylemişti. [2] Bundan sonra İon, kadehler boşaldıkça doğal olarak konuşmanın Kimon'un yaptığı işlere ve büyük başarılarına gelip dayandığını, kahramanın özel bir hilesi üzerinde epeyce konuşulduğunu ve onun bu hilesinin onun parlak zekası olduğunu belirtir. Anlatımına göre, Atinalılar ve müttefikleri, Sestos⁵² ve Byzantion'da çok sayıda Barbarı tutsak aldıklarında ve bunların paylaşırılması işini Kimon'a verdiklerinde, o da tutsakların kendilerini bir tarafta tutmuş, diğer tarafa da cesetlerin üzerindeki ziynetleri koymuştu; bu nedenle adaletsiz paylaşım yapmakla suçlanmıştı. [3] Kimon, müttefiklere gruplardan birini seçip almalarını emretmişti ve Atinalılar ise müttefiklerin almayıp bıraktıklarına razı olacaklardı. Böylece Samoslu Herophytos'un Persler yerine, Pers zenginliğinin seçilmesi yönünde verdiği tavsiye üzerine müttefikler, pahalı ziynet eşyalarını seçtiler, Atinalılar tutsakları Atinalılara bıraktılar. O zaman Kimon, "gülünç paylaştırıcı" namını kazandı, çünkü müttefiklerin gösterecek altından halhallar, pazubentler, gerdanlıklar, kanduslar⁵³ ve erguvan renkli giysileri vardı, ama Atinalıların ellerinde yalnızca iş için eğitilmiş çıplak bedenli tutsaklar kaldı. [4] Fakat kısa bir süre sonra tutsakların Lydia ve Phrygia'dan gelen hısım ve akrabaları bunların her biri için yüksek miktarda fidyeler vererek kurtardılar, böylece Kimon'un hazinesi öylesine doldu ki, donanmadakilerin hepsini dört ay boyunca besleyemeye yetti ve kentin hazinesine de azımsanmayacak kadar çok altın kaldı.

⁵¹ Plutarkhos *Themistokles*, 2.

⁵² Sestos: Thrakia Khersonesos'unda (günümüzde Gelibolu Yarımadası), Hellespontos'un kuzey kıyısında, eskiden Sestos Burnu, şimdi Akbaş Burnu denen burun üzerinde tarihsel bir kent.

⁵³ Kandus: Medialılara özgü kolları bir tür palto.

X. Artık zengin olan Kimon, düşmanlardan onuruyla kazandığı düşünülen gelirini onuruna yakışır biçimde bol bol harcadı. Tarlalarındaki meyveleri yabancıların ve ihtiyacı olan yurttaşların korkusuzca girip alabilmeleri için etrafındaki çitleri kaldırdı ve her akşam evinde bedava yemek verdi. Yemekler ona göre basit olsa da içeri giren yoksul kişiler için yeterliydi. Böylelikle kendini kamu işlerine adamak için bolca boş vakti oldu. [2] Aristoteles'in söylediğine göre,⁵⁴ bedava akşam yemeği tüm Atinalılar için değildi; kendisinin de ait olduğu Lakia demosundan isteyenlere sunulurdu. Kimon yanında daima iyi giyimli gençler bulundururdu, olur da giysi ihtiyacı olan yaşlı hemşehrilerinden birine rastlarsa bu gençlerden her biri himationlarını⁵⁵ değiş tokuş etmeye hazırdu. Bu uygulama dikkate değer bir etki yarattı. [3] Aynı kişiler yanlarında bol miktarda para taşıyarak agorada yoksulların özenli giyinenlerinin yanına yaklaşır ve bozuk paralardan ufak bir miktarı sessizce ellerine sıkıştırırlardı. Komedyâ şairi Kratinos'un⁵⁶ *Arkhiokhi* adlı eserinde ona atıfta bulunarak bu davranışını şu sözlerle ifade etmiştir:

[4] “*Ben, katip Metrobios, sevinç duyuyorum
Tanrısal ve son derece konuksever insanlar arasında
Ve tüm Yunanlıların her yönden en üstünü olan
Kimon ile birlikte yağlı şölenlerde bulunmaktan;
Hayatımın geri kalanında iyi vakit geçirmek istedim ben de.
Ama o, beni bırakıp gitti önceden.*”

[5] Leontinli Georgias,⁵⁷ Kimon'un harcıyabilmek amacıyla çok para kazandığını ve bunu harcamaktan da gurur duyduğunu söyler. Otuzlardan biri

⁵⁴ Aristoteles, *Atinalıların Devleti*, XXVII.3.

⁵⁵ Himation: Kadın ve erkeklerin giydiği çok bol harmani.

⁵⁶ Kratinos: İ.Ö. V. Yüzyılda yaşayan Eski Attika komedyasının Aristophanes'ten önceki önemli şairi Kratinos, günümüze yalnızca parçaları kalan 20'den fazla oyun yazmıştır. Kratinos, Kent Dionysia'sında altı kez ve Leneia'da ise üç kez birincilik kazanmıştır. Yunanlıların siyasal yergilerinin cüretine ve üslubunun sertliğine hayrandı.

⁵⁷ Leontinli Georgias: İ.Ö.483-380 yılları arasında yaşayan filozof ve retorikçi. 427 yılında Syrakusailılara karşı yardım istemek için Atina'ya elçi olarak gitti. Atina'da retorik dersleri verdi, Attikalı hatipler, hatta Thukydides üzerinde çok etkili oldu. Zengin olunca, gösterişli bir yaşam sürmeye başladı. Her şeyin görüntüden ibaret olduğunu ileri sürdüğü “*Doğa ve Yokluk Üzerine*” adlı bir eseri olduğu bilinir. Leontine: Günümüzde Lentini, Sicilya adasında bir kent.

olan Kritias,⁵⁸ elegeilarında “Skopadların zenginliğine, Kimon’un muhteşem zekâsına ve Lakedaimonialı Arkesilaos’un zaferlerine sahip olmak” için dua eder.

Spartalı Likhas’ın dışında hiç kimsenin erkekler jimnastik oyunlarında yabancıları eğlendirdiği için Yunanlılar arasında ünlü olmadığını biliyoruz. Ama Kimon’un cömertliği, eski zamanlardaki Atinalıların konukseverliğini ve insanseverliğini bile geçmişti. [6] Onlar (Atinalılar) kentleriyle haklı olarak gurur duyarlar, çünkü (bu kent halkı) tüm Yunanlılara tohum ekmeyi, kaynak sularını kullanmayı (...) ⁵⁹ ve ateşi bilen insanlığa onu aydınlatmada kullanmayı öğretmişlerdi, o (Kimon) ise evini hemşehrileri için prytaneion⁶⁰ haline getirdi ve ülkedeki toprakları üzerinde mevsimine göre yetişen ürünlerden yabancıların bile kendi seçtikleri olgunlaşmış meyveleri almalarına ve kullanmalarına izin verdi. Bu davranışıyla Kronos Çağının ortak yaşamını (komünizm) anlatan mitostaki insan yaşamını yeniden hayata geçirdi. [7] Onun bu tutumunu ayaktakımı dalkavukluğu ve halkavcılığı sanatı olarak küçük düşürücü biçimde anlatanlar, aristokratlar ve Lakonia tarzı politikalar izleyenler tarafından yalanlandı. Aristeides’in de yaptığı gibi, demokrasiyi gereğinden çok yücelttiğinde Themistokles’e karşı gelmişti ve halkı memnun etmek için Areopagos Meclisini ortadan kaldırmaya çalışan Ephialtes ile ters düşmüştü. [8] Aristeides ve Ephialtes’in⁶¹ kamu hizmetlerinden edindikleri kazançlarla keselerini doldurmaları dışında her şeyi görmüş olmalarına karşın, onun (Kimon’un) ise her şeyini rüşvetsiz ve devletten ödül almadan temiz yolla elde ettiğini ve tüm gücünü devlete adayarak yaşamını sonlandırdığını söylerler.

---

⁵⁸ Kritias: İ.Ö.450-404 yıllarında yaşayan ve Otuzların en önemli temsilcilerinden biri olan Kritias, Sokrates’in öğrencisi ve amcasıdır. Platon diyaloglarından birine onun adını verdi. Peloponnesos Savaşları sırasında Atina’dan sürgün edilen Kritias, Lysandros’un Atina’ya ele geçirmesi (Nisan 404) üzerine geri döndü. Acımasızlığı ve zorbalığıyla dikkat çekti. Pire’yi Thrasybulos’tan geri almaya çalışırken öldürüldü. İnsanlara duyduğu güvensizlik, Kritias’ı kötümser bir tanrıtanımazlığa götürmüştü.

⁵⁹ Metinde boşluk var.

⁶⁰ Prytaneion: Yunan kentlerinde, içinde kutsal ocağın yer aldığı ve prytanislerin, konukların ve özel olarak onurlandırılan yurttaşların (örneğin; Olimpiyat oyunlarında galip gelenlerin) yemek yediği kamu binası.

⁶¹ Ephialtes: İ.Ö. 495-462 yıllarında yaşayan devlet adamı Ephialtes Perikles’ten önce Demokrat Partinin başkanı oldu. Areopagos Meclisinin elinden siyasal görevlerini ve hukuki yetkilerinin büyük bölümünü geri aldı. Bu meclisin iktidarına son veren yasanın kabul edilmesini sağladı. Bu ek yetkiler bule ve ekklesia meclisleri ile heliai mahkemesine devredildi (462-461). Oligarşik yönetim tarafından öldürtüldü.

Kralın yanından kaçan Rhoisakes⁶² gibi bir Barbarın büyük miktarda parayla Atina'ya geldiği ve devlet muhbirlerinin sert saldırısı üzerine sığınmak için Kimon'a kaçtığını ve onun evinin avlusuna birinde gümüş diğerinde altın Darik (Pers) sikkeleriyle⁶³ dolu iki çanak bıraktığını söylerler. Kimon bunları görünce gülümseyerek [9] adama paraları hizmet karşılığı mı yoksa dostu olarak mı verdiğini sordu. Adam "dostu olarak" verdiğini söyleyince, "yanına al, sende kalsın; eğer dostunsam ihtiyacım olduğunda senden alacağım" dedi.

XI. Müttefikler vergilerini vermeye devam ettiler, ama adamları ve gemileri anlaştıkları gibi, teçhiz etmek istemediler. Artık askerlik hizmeti yapmak ve ihtiyaç olmadıkça savaşmak istemiyorlardı. Bunun yerine çiftçilik yapmak ve arzu ettikleri gibi huzurlu bir biçimde yaşamak istediler. Barbarlar gitmişlerdi ve onları artık rahatsız etmiyorlardı, bu nedenle ne gemilere adam ne de dışarıya asker gönderdiler. Atinalı diğer komutanlar, onları bu görevleri yapmaya zorladı ve görevlerini yerine getirmeyenleri de dava ettiler ve cezalandırarak ülkeyi sıkıntıya soktular. [2] Kimon komutan olunca bunun tam tersi bir yol izleyerek Yunanlılardan hiçbirini bu görevleri yapmaya zorlamadı. Bunun yerine, askerlik hizmeti yapmak istemeyenlerden para aldı ve gemiler boş kaldı. Evlerde boş vakit geçirme cazibesine kapılıp savaşla uğraşmak yerine çiftçilik yaparak ve savaşız ortamda zevk ve sefaya dalarak kazanç getirici işlerle ilgilendiler. Bunun üzerine (Kimon) Atinalıların çoğunu dönüşümlü olarak gemilerde görevlendirerek müttefiklerden kazandıkları paralarla onları kısa zamanda sefere hazır hale getirdi ve bunları onların verdikleri paralarla yaptı. [3] Böylece sürekli olarak gemiyle seyahat etmekten, elinde her zaman silah bulundurmaktan, eğitimle becerilerini geliştirmekten, tatbikat yapmaktan ayrı kalanlar, bunları yapan kişilerden korkmaya ve onlara dalkavukluk etmeye, daha farkına bile varmadan müttefikler yerine vergi ödemeye ve onların köleleri olmaya mahkûm oldular.

XII. Hiç kimse Kimon'dan daha fazla Büyük Kralın⁶⁴ gururunu kırmamış ve mağrur ruhunu aşağılamamıştı. Çünkü o, Perslerin daha Yunanistan'dan çıkıp gitmelerine fırsat vermeden peşlerine düştü, öyle ki Barbarlar daha konaklama yerine gelmeden ve nefes alacak zaman bulamadan, İonia'dan

⁶² Rhoisakes: İ.Ö. 334 yılında Persler ile yapılan Granikos Savaşında (Günümüzde Biga Çayı) Büyük İskender'i öldürmeye çalışırken Klitos tarafından öldürülen Pers soylusu. III.Dareios'un hakimiyeti altındaki İonia ve Lydia'nın satrabı Stiphrdates'in kardeşi. Plutarkhos, bu kişiyi "dost görünüp gerçekte düşmanlık yapmayı amaçlayan kişi" anlamında kullanmış olmalı.

⁶³ Darik Sikke: Dareios dönemi Pers altın sikkesi.

⁶⁴ Büyük Kral: Artakserkses.

Pamphilia'ya kadar bütün Asya Pers silahlarından tamamen kurtuluncaya kadar buraları tahrip etti ve yağmaladı, ilhak etti ve Yunanlıların yönetimi altına geçirdi. [2] Kralın generallerinin büyük bir ordu ve çok sayıda gemiyle Pamphilia etrafında saklandıklarını öğrenince onların açık denize gitmemeleri ve Khelidonia⁶⁵ adalarından içlere doğru girmeye korkmaları için, 200 triremle Triopion⁶⁶ ve Knidos'tan⁶⁷ denize açıldı.⁶⁸ Manevra kabiliyeti yüksek olan ve hızlı giden bu gemiler daha başlangıçta Themistokles tarafından inşa ettirilmişti. Daha sonra çok sayıda hoplitin⁶⁹ düşmanla daha etkili savaşmasını sağlamak için onları daha da genişletmiş ve güverteleri arasına köprüler yerleştirmişti. [3] Bir Yunan kenti olan Phaselis⁷⁰ limanına girdi. Phaselisliler ne donanmanın girmesine ne de Kraldan ayrılmaya yanaştılar, bunun üzerine Kimon, kentin topraklarına büyük zarar verdi ve surlarına saldırdı. Kimon'un donanmasında yer alan ve Phaselis halkıyla eskiden beri dostane ilişkiler içinde olan Khioslular, bir yandan Kimon'u yatıştırmaya çalıştılar, bir yandan da üzerine istihbarat bilgileri bulunan mektupları iliştiirdikleri okları surun üzerinden Phaselislilere attılar. [4] Sonunda Kimon, on talanton ödemeleri ve Barbarlara karşı yapacağı sefere katılmaları koşuluyla onlarla dost oldu.

Epheros⁷¹, Tithrustes'in⁷² kraliyet donanmasının, Pherendates'in⁷³ ise piyade birliğinin komutanı olduğunu söyler. Ama Kallisthenes⁷⁴, Gobryas'ın⁷⁵

---

⁶⁵ Khelidonia Nesoi: (Khelidoniai Adaları) Lykia'nın güneydoğusunda yer alan adalar. Günümüzde Beş Adalar.

⁶⁶ Triopion: Datça Yarımadasının güneyi batı yanında bir burun çıkıntısı. Bu adın, Knidos kentine bağlı bütün arazi için kullanıldığı görülür. Söz konusu burun üzerinde veya yakınında yine Triopion diye anılan bir tapınak kentiçigi, yanı başında da bir koy vardı. Triopion'un anlamı "üç yana bakan" demektir.

⁶⁷ Knidos: Datça Yarımadasında yer alan ünlü ilkçağ kenti.

⁶⁸ İ.Ö. 467.

⁶⁹ Hoplit: Ağır silahlı piyade.

⁷⁰ Phaselis: Antalya Körfezinin batı kıyısı ortalarında yer alan Phaselis kenti, Yunanlılar ile Fenikeliler arasında ticaret yapan gemiler için uğrak yeri olmaya elverişli bu yöreye gelen Fenikelilerce kurulmuştur. Günümüzde Tekirova.

⁷¹ Epheros: İ.Ö. 400-330. Historia adlı eserinde dünya tarihi yazan ilk tarihçidir. Otuz kitaptan oluşan bu eser, Herakleida'nın dönüşüyle Perinthos'un kuşatılması (340) arasındaki dönemi kapsar. Epheros, olayların tarihsel sıralamasından çok, açıklamalarını vermeye çalışır. Metinlerden ve yazıtlardan yararlanarak kapsamlı bir belgeme yapmıştır.

⁷² Tithrustes: Artakserkses'in sarayında, üst düzey bir devlet görevlisi.

⁷³ Pherendates: Artakserkses tarafından Mısır'ı ele geçirmesi için görevlendirilen bir Persialı.

⁷⁴ Kallisthenes: İ.Ö. 360-327 yılları arasında yaşayan tarihçi Kallisthenes, Aristoteles'in yeğeni, İskender ile aynı eğitimi gördü. İskender'in Asya'daki heyetinde resmi tarih yazarı olarak görev aldı. *Hellenika* adlı eserinde Antalkidas Barış'ından üçüncü kutsal savaşın başlangıcına kadar

oğlu Ariomandes'in bütün kuvvetlerin komutanı olduğunu ve gemilerinin Eurymedon Irmağı ağzında demir attığını, ancak Yunanlılarla savaşmaya istekli olmadığını, çünkü Kıbrıs'tan denize açılan 80 Phoinike gemisini beklediğini söyler. [5] Kimon geleceklerini umarak olur da deniz savaşı yapmak istemezlerse diye, onları savaşmak zorunda bırakmak için denize açıldı. İlk önce düşman savaşmak zorunda kalmamak için nehre girdi. Atinalılar onlarla karşılaşmak için rotalarını değiştirdiler. Tarihçi Phanodemos'a⁷⁶ göre 600, Ephoros'a göre ise 350 gemileri vardı. Ancak böylesine büyük bir gücün yapabileceği işlerin hiçbirini denizin üzerinde başaramadılar, [6] aksine önce hemen rotalarını değiştirip kıyıya çıktılar ve hızla savaş düzenine girerek yaya olarak kaçtılar; yakalananlar ise gemilerle beraber yok edildiler. Savaşa katılan gemilerin büyük çoğunluğunun Barbarlara ait olduğu açıktır, çünkü birçoğu kaçmış ve birçoğu da tahrip edilmişti, ama Atinalılar bunların 200 tane gemisini ele geçirdiler.

XIII. Barbarların piyade birlikleri denize doğru ilerleyince, Kimon onları karaya çıkmaya zorlamanın büyük yarar getireceğini düşündü ve yorgunluktan tükenmiş Yunanlıları, yorgun olmayan ve sayıca çok üstün durumdaki barbarlara karşı sürdürdü. Hâlâ galibiyet coşkusu ve savaşma arzusu içindeki ordusunun Barbarlarla çarpışmaya hazır olduğunu gördü. Bunun üzerine deniz savaşı nedeniyle terleri henüz soğumamış hoplitleri karaya çıkardı ve hoplitler feryat figan saldırıya geçtiler. [2] Persler sabır gösterdikleri ve saldırıları cesaretle karşıladıkları için çok çetin bir savaş oldu. Atinalıların kamu hizmetlerinde önde gelen ve saygın cesur insanları öldü. Uzun süren bir çatışmadan sonra Atinalılar Barbarları bozguna uğratarak katlettiler, sonra hayatta kalanları yakaladılar ve çeşit çeşit mallarla dolu kamplarını yağmaladılar.

[3] Kimon, tıpkı bir günde iki yarışma kazanan yetenekli bir atlet gibi, Salamis zaferini piyade birliği savaşıyla,⁷⁷ Plataiai zaferini deniz savaşıyla⁷⁸ kazandığı gibi, hala da zafer kazanmaya devam ediyordu. (Kimon) Savaş için geç kalmış 80 Phoinike trireminin Hydra⁷⁹ limanına girdiğini duyunca, hiç

---

süren dönemin olaylarını (İ.Ö. 386-356) anlattı. *Persika* adlı eserinde ise günlük resmi kayıtlardan yararlanarak İskender'in seferini anlattı.

⁷⁵ Gobryas: Yedi Pers soylusundan biri.

⁷⁶ Phanodemos: Attika tarihini yazan tarihçi.

⁷⁷ İ.Ö. 480.

⁷⁸ İ.Ö. 479.

⁷⁹ Hydra: Olasılıkla Syedra. Pamphilia ile Kilikia arasında, kıyıda bir ilkçağ kenti.

beklemeden denize açıldı. Komutanların bu büyük kuvvet hakkındaki tehlikeden henüz haberleri yoktu, [4] ama güvensizlik ve şüphe içindeydiler. Bu yüzden saldırıya uğrayınca büyük paniğe kapıldılar ve tüm gemilerini kaybettiler ve adamların büyük çoğunluğu onlarla (gemilerle) birlikte yok edildi. Bu durum Kralın iradesini öylesine kırdı ki, böylece o çok ünlü barış anlaşmasını yaptı:⁸⁰ Yunanlılara ait deniz kıyılarından bir atın bir günde gidebileceği mesafe kadar uzak duracaklar ve tunç burunlu uzun gemileriyle⁸¹ Kyaneia⁸² ve Khelidonia adalarının yakınlarından geçmeyeceklerdi.⁸³ [5]

Kallisthenes, Barbarlarla böyle bir anlaşma yapılmadığını, bozguna uğrama korkusuyla böyle hareket ettiklerini ve Yunanistan'dan çok uzak durduklarını, öyle ki Perikles'in 50 gemiyle ve Ephialtes'in yalnızca 30 gemiyle Khelidonia Adalarının öbür tarafından denize açıldıklarını ve herhangi bir Barbar gemisiyle karşılaşmadıklarını söyler. [6] Krateros'un⁸⁴ toplayıp bir araya getirdiği kararname içinde bu anlaşmanın kopyalarının korunmasından anlaşılan, anlaşmanın yapılmış olduğudur. Atinalıların bu olayı anmak için Barış Sunağı diktiklerini ve Kallias'ı seçkin bir elçi olduğu için onurlandırdıklarını söylerler.

Ele geçirilen yerlerden yağmalanan ganimetlerin gelirleriyle halkın ihtiyaçlarının karşılamasına olanak tanındı ve seferden elde edilen bereketli kaynaklarla Akropolis'in güney suru inşa edildi. [7] Söylenenlere göre, "Skele"⁸⁵ denen uzun surların inşasının daha sonra tamamlanmış olmasına rağmen; yumuşak ve bataklık zemin nedeniyle sürekli olarak inşaat sekteye uğramakla birlikte ilk temelleri Kimon tarafından güvenli bir biçimde atılmış ve

---

⁸⁰ İ.Ö. 479-431 yılları Atina konfederasyonu ve Atina'nın manevi üstünlüğü dönemidir. Söz konusu yılların hemen başında İ.Ö. 478 veya 477'de Atinalı Aristeides, İonia adalarının çoğu ve Çanakkale (Hellespontos) ile bir ittifak yaptı. Delos konfederasyonu adı verilen bu ittifakın amacı bütün Anadolu ve Yunanistan'ı Pers boyunduruğundan kurtarmaktı; yönetim merkezi Delos olan birlik, sitelerin muhtariyetine saygı gösteriyor, fakat federal meclisin başkanlığını ve hareketin yönetimini Atina'ya veriyordu; müttefikler Kimon'un kumandası altında Eurymedon zaferini (468) kazanarak Ege'yi kurtardılar; bu kurtuluş Atina ile Pers İmparatorluğu arasında imzalanan Kallias barışıyla (449) onaylandı.

⁸¹ Tunç-Burunlu-Uzun Gemi: Khalkembolos denen özel bir savaş gemisi adı.

⁸² Kyaneia: Kaş ile Demre arasında, ilkçağ Lykia kenti. Günümüzde Yavu/Yavı.

⁸³ İ.Ö. 468.

⁸⁴ Krateros: İ.Ö. III. Yüzyılın başında yaşamış tarihçi, Attika'da alınan kararları tarih sırasına göre bir araya toplayan *Synagozen Psiphismaton*'u (Kararnameler Derlemesi) yazmış ve buna bir de yorum eklemiştir.

⁸⁵ Skele: Ayaklar anlamına gelen bu kelime, Pire ve Atina arasındaki iki uzun duvarın adıdır.

bunu yaparken bataklıklara büyük miktarda çakıl ve ağır taşlar döktürmüş ve masraflarını kendi karşılamıştır. [8] Agoraya çınar ağaçları diktirerek, Akademia'yı susuz ve kıraç bir durumdan, temiz koşu yerleri ve gölgeli yürüyüş yollarıyla donatarak görülesi bir kuru haline getirerek, kısa bir süre sonra oldukça sevilen hale gelen sözde "liberal" ve zarif mesire yerleriyle kenti güzelleştiren ilk kişiydi.

XIV. Persler, Khersonesos'u terk etmek istemiyorlardı; yalnızca birkaç tiremle Atina'dan denize açılan⁸⁶ Kimon'u hor görerek iç bölgelerde oturan Thrakialıları yardıma çağırdılar. Kimon dört gemisiyle onlara karşı saldırıya geçti ve on üç gemilerini ele geçirdi, Persleri defetti, Thrakialılara boyun eğdirdi ve tüm Khersonesos'u Atina'nın mülkiyeti yaptı. [2] Bundan sonra Thasoslular, Atina'dan ayrıldıkları için⁸⁷ onları deniz savaşında yenerek otuz üç adet gemilerini ele geçirdi ve kenti kuşatmayla aldı. Atina'ya karşı kıyıdaki altın madenlerini kazandırdı ve Thasosluların orada kontrol altında tuttıkları toprakları idaresi altına aldı.

Buradan sonra Kimon'un, kolay yoldan Makedonya'ya geçerek buranın büyük bölümünü işgal edip ele geçirme yönünde, düşünüldüğü gibi, iyi bir fırsatı vardı, ama bunu yapmak istemeyeceği için, bu konuma kral Aleksandros'un rüşvetiyle getirilmekte suçlandı ve kendisine karşı birlik oluşturan düşmanları tarafından dava açıldı.⁸⁸ [3] Hakimlerin huzurunda savunmasını yaparken "zengin İonialıların ve Theselialıların hiçbir elçisine, diğerlerinde olduğu gibi, dalkavukluk yapılmadığını ve hizmetleri için ücret ödenmediğini, aksine düşmanlarından kazandıkları servetle kenti yüceltmenin dışında bir servete itibar etmeyen Lakedaimonialıların sadelik ve ölçülülüğünü örnek aldığımı" söyledi. [4] Bu ünlü duruşmadan söz eden Stesimbrotos, Elpinike'nin Kimon hakkında konuşmak için (en ateşli suçlayıcı olan) Perikles'in kapısına geldiğini, onun da gülümseyerek "Hanımefendi, ah Elpinike, bu işe karışmak için çok yaşlısın" dediğini söyler. Ama duruşma sırasında (Perikles) Kimon'a son derece nazik davranmış ve sanki suçundan arınmak istermiş gibi, suçlama amacıyla yalnızca bir kez söz almıştır.

⁸⁶ İ.Ö.466.

⁸⁷ İ.Ö. 465. Thasos: Günümüzde Taşoz Adası.

⁸⁸ İ.Ö. 463/462. Aristokratlar partisinin önderi olarak, Sparta ile ittifakı sürdürmek istedi ve Messenia ayaklanması sırasında Sparta'nın yardımına koştu. Bunun üzerine demokratların (Ephialtes, Perikles) eleştirilerine uğradı, kısa bir süre sonra da 461/460'ta demokratlar, kendisini ostrakismos cezasına çarptırdılar.

XV. Kimon bu davadan aklandı. Politik yaşamının geriye kalanında koşulları kendi hazırlayarak hükmetti ve aristokratlara karşı saldırılarında tüm yetkiyi ve gücü kendisinde toplamış ve kısıtlamıştı, ama sefer için yeniden denize açıldığında bu çoğunluk kontrolden çıkmış ve kurulu politik düzeni, önceden meydana getirilmiş atadan kalma düzenle birbirine karıştırdı. [2] Ephialtes'in lider olarak seçilmesiyle Areopagos meclisinin, birkaçı hariç, tüm hükümlerinin yürürlüğü kaldırıldı ve böylece mahkemelerin yönetiminde kendilerini yetkili kılarak kenti tam anlamıyla demokrasinin içine soktular. Şimdi Perikles iktidar sahibi olmuş, çoğunluğun davasını destekliyordu. Kimon geri döndüğünde itibarlı meclisine yapılan hakaretlerin verdiği gücensizlikle, yönetimi geri almaya ve Kleisthenes zamanının aristokrasisini eskisinden daha güçlü yerleştirmeye çalıştı. Onu karalamak için bir araya gelenler, halkı ona karşı kışkırtmaya çalıştılar, [3] kız kardeşine karşı eski iftiraları tekrarladılar ve onu Lakedaimonia sempatisini olmakla suçladılar. Kimon hakkındaki iftiralara atıfta bulunan Eupolis'in⁸⁹ dizeleri şöyledir:

*“Namert değildi, ama şaraba düşkün ve üşengeçti,
Lakedaimon'da uyurdu, her zaman,
Elpinike 'yi tek başına bırakarak orada.”*

Ama, üşengeç ve içkiye düşkün olmasına karşın, bu kadar çok kenti aldıysa ve birçok zaferler kazandıysa onun ayık olduğu ve işiyle ilgilendiği açıktır. Ne kendinden önceki ne de sonraki bir Yunanlı, onun icraatlarının üstüne çıkabilmiştir.

XVI. Gerçekten de başından beri Lakonialisever idi. Tarihçi Stesimbrotos'un söylediği gibi, Kleitor⁹⁰ doğumlu bir kadından olan ikiz oğullarından birine Lakedaimonios, diğerine Eleios adını vermiştir. Bu nedenle Perikles, anne tarafından gelen soyları nedeniyle onları sıkça kınamıştır. Periegetes Diodoros,⁹¹ bu çocukların ve Kimon'un oğullarından üçüncüsü olan

⁸⁹ Eupolis: Komedi şairi Eupolis, İ.Ö. 446-411 yıllarında yaşamış, antikçağ güldürü sanatının ustalarındandı. Aristophanes'in ününe eşdeğer sayılabilecek bir ün kazandı. Özellikle siyasal yargı açısından oldukça tutulan ve günümüze ancak kimi parçaları kalan on beş eser yazmıştır.

⁹⁰ Kleitor: Arkadia'nın ilk kralı Azan'ın oğlu olup, kurduğu kente adını vermiştir.

⁹¹ Periegetes Diodoros: (İ.Ö. 90-20) Sicilyalı olan Diodoros, Ceasar ve Augustus'un çağdaşıdır. Tarihini yazmak için Avrupa, Asya ve Mısır'ı dolaşmış, uzun bir zaman Roma'da yaşamış ve bu özelliğinden dolayı “Gezgin” anlamına gelen Periegetes lakabıyla tanınmıştır. 40 kitaplık Bibliotheca Historike (Tarihî Kitaplık) adlı eseri efsanevi çağlardan Caesar'ın Gallia'daki savaşlarına kadar geçen dönemi kapsayan evrensel bir tarihtir.

Thessalos'un, Megakles'in oğlu Euryptolemos'un kızı İso-dike'den doğduklarını söyler.[2] Genç olduğu için Kimon, Themistokles ile husumet içinde olan Lakedaimonialılar tarafından göklere çıkarıldı ve bu nedenle de onun Atina'da daha fazla ağırlığa ve yetkiye sahip olmasını istediler. Atinalılar, Spartalıların ona gösterdikleri hiç de az olmayan iyi niyeti gördüklerinde ilkin memnun oldular. Egemenliklerini genişletirken ve müttefikleriyle uğraşırken, Kimon'a gösterilen saygı ve teveccühe öfkelenmediler. [3] Çünkü, Yunanlıların önde geleniydi, müttefiklerle nazikçe ve Lakedaimonialılarla alçakgönüllülük göstererek ilgileniyordu. Fakat her fırsatta, özellikle onları azarladığı ya da sinirlendiği bir ana denk geldiğinde Atinalılara karşı Lakedaimonialıları yüceltirdi. Stesimbrotos'un söylediğine göre, "Ama Lakedaimonialılar böyle değil" derdi. [4] Böylece yurttaşlarının kendisine karşı kıskançlığını ve nefretini uyandırdı.

Kendisine karşı yapılmış en büyük suçlama şöyle ortaya çıktı: Zeuksidamos'un oğlu Arkhidamos'un Sparta'daki krallığının dördüncü yılında, daha önce görülmemiş büyüklükte bir deprem, Lakedaimonialıların ülkesinde büyük bir yıkıma yol açtı, öyle ki sarsıntılarla Taygetus'un birçok doruğu yıkıldı ve beş ev dışında kentin tümü tahrip oldu. Ötekilerini de artçı deprem yıktı geçti.

[5] Stoa'nın ortasında erkekler ve gençler, depremden kısa zaman önce, hep birlikte egzersiz yaparlarken, bir yabancı tavşan görüldüğünü ve yağ sürülmüş spor yapan gençlerin hemen dışarıya fırladıklarını ve tavşanı kovalamaya başladıklarını, ama geride kalan genç erkeklerin üzerine gymnasiumun⁹² çöktüğünü ve hemen hemen hepsinin öldüğünü söylerler. Onların bugün bile mevcut olan anıt mezarına Seismation⁹³ adını vermişlerdir.

[6] Arkhidamos yurttaşların en değerli eşyalarını evlerden dışarı çıkararak kurtarmaya çalıştıklarını görünce, yaklaşmakta olan tehlikenin farkına varıp silahlarını kuşanmış olarak toplanmaları için savaş borusunun çalınmasını emretti. O zaman Sparta yalnızca bu iyilik sayesinde kurtuldu. Helotlar⁹⁴, hayatta kalan Spartalıları kurtarmak için ülkenin her yanından toplanıp geldiler. [7] (Helotlar) Onları silahlarını kuşanmış ve harekete hazır halde toplanmış

⁹² Gymnasium: Antik Yunan ve Roma'da gençlerin düşünsel ve bedensel yönden eğitildikleri, öğrenim gördükleri, spor etkinliklerinde buldukları yapı.

⁹³ Seismation: Deprem Anıtı.

⁹⁴ Helot: Sparta'da her türlü haklardan yoksun köylüler.

olarak görünce kentlerine geri döndüler ve sadece savaştılar, sayıları az olmayan Perioikosları⁹⁵ da aynısını yapmaya ikna ettiler; Messenialılar da Spartalılara karşı yapılan bu savaşa katıldılar.

Lakedaimonialılar, Perikleidas'ı yardım etmeye gelsinler diye Atina'ya gönderdiler. Aristophanes, komedyasında⁹⁶ onu "sunaklarda solgun yüzlü, mor cüppeli, bir ordu için yalvaran" kişi olarak anlatır. [8] Ephialtes buna engel olarak Atinalıları rakip olan bir kenti yeniden tesis etmek için yardım etmemeye, aksine amacın Sparta'yı mağlup ederek yere sermek olduğuna ikna etti. Kritias, Kimon'un kendi ülkesinin gelişmesi için yaptıklarından çok daha fazlasını Lakedaimonialılar için yaptığını ve halkı, çok sayıda hoplitle birlikte yardımlarına gitmeye ikna ettiğini söyler. Ion ise onun "hepsinden önemlisi Atinalıları harekete geçiren şu sözünü hatırlatır: Yunanistan utandırılmayacak ve kentlerinin eşit olmayan ortak olmasına izin verilmeyecektir."

XVII. (Kimon) Lakedaimonialılara yardım ettikten sonra ordusunu toplayarak Korinthos üzerinden geri dönerken, Lakhartos, kentlin yurttaşlarına danışmadan ordusunun içeriye girmesine izin verdiği için onu azarladı: "Başkasına ait kapıyı çalm, evin sahibi sizi buyur etmeden önce içeriye girmeyin" dedi. Kimon "Ama siz değil misiniz ey Lakhartos, Kleonai⁹⁷ ve Megaralılar⁹⁸ kapılarını çalan, hatta silahlarla kapıları kırarak içeri giren ve hepsinden daha kudretli olduğunuzdan kilidin açılmasını geciktirenleri cezalandıran." Böylece Korinthosluları tam zamanında cesaretlendirdi ve ordusuyla yoluna devam etti.

[2] Lakedaimonialılar, Ithome'de Messenialılara ve Helotlara karşı kendilerine yardım etmeleri için Atinalıları bir kez daha çağırdılar. Atinalılar gidince de cesaretleri ve kahramanlıkları korkuya yol açtı ve müttefiklerin arasından seçilerek saldırı girişiminde bulunurlar diye geri gönderildiler. Öfkeyle oradan ayrılanlar bundan böyle Lakedaimonia tarafında yer alanlara belirgin biçimde kötü davrandılar ve Kimon'a karşı önemsiz suçlamada

⁹⁵ Perioikos: Sparta'da bir kısmı özgür olmakla birlikte siyasal haklardan yoksun insanlar.

⁹⁶ Lysistrata.

⁹⁷ Kleonai: Makedonya Athos yarımadasına bir kent.

⁹⁸ Megara: Yunanistan'da Attika nomosu. İ.Ö. 459 yılında Megara, Atina'nın desteğiyle Korinthos'a savaş açtı.

bulunarak ostrakismos⁹⁹ ile on yıl süreyle sürgüne gönderdiler. Yasa gereğince bütün sürgüne gönderme kararlarının verildiği dönem buydu.

[3] Bu dönemde Lakedaimonlular, Phokisliler tarafından serbest bırakılan Delphoisluları geri götürürken Tanagra'da¹⁰⁰ kamp kurdukları sırada savaşmak isteyen Atinalılarla karşılaştılar. Kimon, Lakedaimonluları defetmek istediği için kendi Oineida phylesine katılmak amacıyla silahlarıyla birlikte geldi. [4] Beşyüzler Meclisi¹⁰¹ bunu duyunca korktu, çünkü düşmanları onu (Kimon'u) Phalanksları¹⁰² kente karşı kargaşa çıkarmaları için etkilemek ve Lakedaimonlulara yol göstermekle suçladılar ve bu nedenle de komutanların adamı almalarını yasakladılar. O, uzaklaşıp giderken Anaphylstoslu Euthippos'a ve özellikle Lakonia politikaları yanlısı olmakla suçlanan hemşehrilerine düşman karşısında gayretli bir biçimde savaşmaları için ve eylemleri nedeniyle yurttaşlarına yapılan suçlamayı ortadan kaldırmaları için yalvardı. [5] Onun bütün silahlarını alarak süvari birliğine koydular. Birbirlerini şevkle desteklemekle birlikte sayıları yüze düştü, adaletsiz biçimde suçlanmaktan dolayı onların çoğu, Atinalıları büyük özlem ve pişmanlık içinde bıraktılar. Bu nedenle Kimon'a karşı uzun süre gönülden itaat ettiler: kısmen doğal olarak iyiliklerini hatırlamaları nedeniyle kısmen de doğru zamanda birlik ve beraberliği sağladığı için. [6] Tanagra'daki büyük savaşta zafer kazandıkları ve ilkbaharda bir silahlı bir Peloponnesos ordusunun onlara karşı gelmelerini bekledikleri için Kimon'u sürgünden çağırdılar. (Kimon) Perikles'in onun için yazdığı karnameyle sürgünden geldi.¹⁰³ Nitekim o zamanın anlaşmazlıkları bir dereceye kadar politikaya dayalıydı, makul derecede kişisel duygulara ve toplum refahıyla uyum sağlanarak yapıldı, hatta arzunun efendisi olan hırs bile, vatanın çıkarlarına saygı gösterdi.

XVIII. Kimon sürgünden döner dönmez savaşa son verdi ve kentleri uzlaştırdı. Barış yapıldıktan Atinalıların sessiz kalamadıklarını, aksine hareket

⁹⁹ Bkz. Dipnot 85: Ostrakismos: Atina'da uygulanan ve siyasi güç ya da tutkusundan kaygı duyulan yurttaşların on yıl için sürgüne gönderilmesini sağlayan usul. İ.Ö. V. Yüzyılda Hipparkhos (bilinen ilk örnek), Aristides, Themistokles ve Kimon Atina'da bu usulle sürdürmüşlerdir.

¹⁰⁰ Tanagra: Yunanistan'ın Boiotia bölgesinde bir kent. İ.Ö. 457 yılında Spartalılar Atinalıları burada yendiler.

¹⁰¹ Beşyüzler Meclisi: Demosların nüfuslarına gösterdikleri belirli bir sayıda aday arasından seçilmiş 500 üyeden oluşan ve "bule" adını taşıyan meclis. Bu meclisin yasama yetkisi yoktu.

¹⁰² Phalanks: Düzenli savaş birliği.

¹⁰³ Plutarkhos *Perikles*, 10.

halinde olmayı ve seferlerle ilerlemeyi istediklerini gördü, çünkü Yunanlıları kızdırmamak ve yalnızca adalar etrafında değil aynı zamanda Peloponnesos etrafında çok sayıda gemiyle dolaşarak hemşehrilerinin savaş suçlamalarına ve müttefiklerin kentten kaynaklanan başlangıçtaki şikâyetlerine sebep olmak istemediğinden [2] 200 trireme adamları yerleştirdi, amacı Mısır ve Kıbrıs'a karşı sefer düzenleyerek aynı zamanda hem Barbarlara karşı savaşlarda hem de doğal olarak düşmanlarından alınan zenginlikleri Yunanistan'a taşıyarak haklı biçimde yararlı olmayı gönlünden geçiriyordu.

Tam da her şeyin hazır olduğu ve ordunun gemilerin yanı başında bulunduğu sırada Kimon bir rüya gördü. [3] Kızgın bir kancığın kendisine havladığını, havlamanın etkisiyle kafasının karıştığını ve köpeğin insan sesi çıkararak şöyle dediğini sandı:

*“Kendi yoluna git. Çünkü sen hem benim için
Hem de yavrularım için bir dost olacaksın!”*

Bu şekilde yorumlanamaz bir görüntüydü, Kimon'un yakını olan hikmetli adam¹⁰⁴ Poseidonialı¹⁰⁵ Astyphilos, rüyanın onun kendi ölümüne delalet ettiğini söyledi. Şu şekilde yorumladı: Bir köpek havladığı adama düşmandır; bir düşmana göre, bir kişi kendisine ölmekten daha değerli bir şey yapamaz” Bu karışık konuşmadan düşmanın Media olduğu anlaşılıyor. [4] Çünkü Medialıların ordusu Yunanlıların ve Barbarların ortak karışımından oluşmaktadır. Bu yorumlama işinden sonra kendisi için Dionysos'a kurban sunduğunda kâhin kurbanı parçalarken, bir karınca sürüsü kan pıhtısından alarak azar azar Kimon'a taşıdılar ve ayak başparmağını sıvadılar, ama o bunun uzun süre farkına varmadı. Olup biteni anlamaya çalışırken kâhin yanına geldi ve ona kafası yerinde olmayan kurbanın karaciğerini gösterdi.

¹⁰⁴ Mantikos Aner: Türkçeye “Hikmetli Kişi” olarak çevrilebilen bu ifade, kişilerin geleceğinden devletine geleceğine kadar her soruyu ‘mantika’ ile yani kehanetle aydınlatan kişidir. Mantikos'un yaptığı iş doğal ve yapay olarak ikiye ayrılır. Doğal mantika yapanlar, tanrıdan esinlenmeyle gerçekleştirilen rüya yorumu (oneirokritai), hikmetli sözlerden anlam çıkarma (manteuma), tanrıdan esinlenmek için uykuya yatma (egkoimesis) gibi doğrudan doğruya ve sanatsız olarak gerçekleştirilen kehanetlerde bulunurlar.

¹⁰⁵ Poseidonia: Sybarisli Yunanlılar tarafından İ.Ö. VII. Yüzyılda Poseidonia adı altında sömürgeleştirilen ve 400'e doğru Lukaniahılar'ın eline geçen kent, İ.ö. 273'te “Paestum” adı altında Roma kolonisi durumuna geldi.

Ama Kimon seferden vazgeçmedi, denize açıldı ve gemilerden 60 tanesini Mısır'a gönderdi, diğerlerini (...).¹⁰⁶ Phoinikalıların gemilerini ve Kilikalıların kraliyet donanmasıyla deniz savaşı yaparak çevredeki kentleri ele geçirdi ve Mısır yakınlarında beklemeye başladı. Kralın hiç de az olmayan tüm egemenliğini sona erdirmek ve dahası Themistokles'in Barbarlar arasında büyük gücünün ve ününün olduğunu ve krala, Yunan savaşı başladığında komutan olacağına söz verdiği duymuştu.¹⁰⁷ [6] Themistokles'in Yunanlılara karşı sorumluluklarından kaynaklanan bir kederi olduğu söylenir. Çünkü (Themistokles) sonunu getiren Kimon'un iyi talihini ve erdemini gölgede bırakamamıştır. Kimon büyük çatışmanın planlarını yaparken ve donanmayı Kıbrıs yakınlarında bekletirken, adamlarını tanrıdan kehaneti öğrensinler diye Ammon¹⁰⁸ tapınağına gönderdi. [7] Adamların ne hangi soruyu öğrenmek için gönderildikleri bilinir ne de tanrının onlara açıklama yapıp yapmadığı, ama gönderilenler geri geldiğinde onların yanından uzaklaşmalarını emretti. Kimon onun (Tanrının) kendisiyle karşılaşmış olduğunu söyler. Tanrıya danışmaya gidenler bunu duyunca deniz kıyısına gittiler. O zamanlar Mısır'a ait olan Yunanlıların kampında buldukları sırada Kimon'un öldüğünü öğrendiler ve kehanetin yapıldığı günleri hesapladıklarında adamın (Kimon'un) ölümünü bildiğini anladılar, çünkü o tanrılarla beraberdi.

XIX. Pek çok kişinin söylediği gibi Kimon, Kition¹⁰⁹ kuşatması sırasında hastalanarak öldü.¹¹⁰ Bazıları ise onun Barbarlarla savaşırken aldığı bir yara nedeniyle öldüğünü söyler. Ölürken çevresindekilere, ölümünü gizleyerek derhal denize açılmalarını emretti. Böylece ne düşmanlar ne de müttefikler olup biteni anladı. Phanodemos'un¹¹¹ söylediği gibi, "donanma otuz gün önce ölmüş olan Kimon'un komutasında sağ salim geri getirilmişti."

¹⁰⁶ Metin eksik.

¹⁰⁷ Plutarkhos, *Themistokles* 27-31.

¹⁰⁸ Ammon Tapınağı: Mısır'ın en eski ve büyük tanrılarında biri olan Ammon ya da Amon adına Siva Vahasında kurulan ve eskiden beri tanınmış bir kahinlik ocağına sahiptir. Tanrı Amon, başlangıçta hava, rüzgar ve gemicilerin tanrısıyken XII. Hanedan firavunları tarafından devlet tanrısı düzeyine yükseltildi. Sonra da "kendi" kenti olan Teb'in dinsel ve siyasal tarihiyle bağlantılı olarak Eski Mısır'ın dinsel ve siyasal tarihinde çok önemli ve sürekli bir rol oynadı.

¹⁰⁹ Kition: Kıbrıs'ın güney kıyısında İ.Ö. XIV. yy'da kurulan Kition kent, İ.Ö. 1210'dan başlayarak buraya gelen Mykenaili göçmenlerin yönetimine geçti. İ.Ö.1000'e doğru terk edilen kenti bir Fenike kolonisi işgal ettiyse de (İ.Ö. 850'ye doğru), bu koloni de İ.Ö. VIII. yy'ın sonunda Doğu imparatorluklarının egemenliğine girdi. Büyük bir ticaret kenti olan Kition, günümüzde Larnaka kentidir.

¹¹⁰ Thukydides, *Peloponnesos Savaşı* I. 112.

¹¹¹ Phanodemos: Olasılıkla İ.Ö. IV. yüzyılın ilk çeyreğinde doğan ve tarihçi Diyillos'un babası olan Phanodemos, özellikle İ.Ö. 346 yılında yapılan Philokrates Barışından sonra Atina devlet yaşamında önemli rol oynayan devlet adamı.

[2] Onun ölümünden sonra yetkiyi ele alan iç savaş taraftarlığı yapan başka hiçbir Yunanlı komutan Barbarlara karşı böyle bir kahramanlık gösteremedi ve savaşta birlikte saf tutuncaya kadar hiç kimse arabuluculuk yapmadı. Bu durum kralın nefes almasına yaradı, ama Yunan iktidarının anlatılmaz biçimde yıkımına neden oldu. [3] Aradan çok zaman geçmeden¹¹² Agesilaos¹¹³ ordusunu Asya'ya getirerek Kralın komutanlarına karşı deniz kıyısında kısa bir savaş yaptı: Büyük kahramanlık göstermese de başarılı işler yapmış olmasına rağmen sel gibi Yunan bozgunları ve ayaklanmalar karşısında devrildiler ve başka bir imparatorluk kuramadılar. Böylece (Agesilaos)geri çağrıldığında, müttefik ve dost kentlerin arasında Perslerin vergi toplayıcılarını bırakmak zorunda kaldı. Oysa Kimon komutan olduğu sürece ne bir mektup taşıyıcı ne de bir at denizden 400 stadion¹¹⁴ kadar içeri girebilirdi.

[4] Ondan geriye kalanlar Attika'ya getirildi. Bugün de Kimonion denilen anıt mezarının kalıntıları vardır. Ama Kitionlular, hatip Nausikrates'in¹¹⁵ söylediği gibi, Kimon'un mezarını onurlandırırılar, çünkü salgın hastalık ve kıtlık zamanında, tanrı, Kimon'u ihmal etmemelerini, hatta ona daha büyük saygı göstermelerini emretmiş. Yunanlı lider işte böyle biriydi.

---

¹¹² İ.Ö. 396.

¹¹³ Agesilaos II: Eurypontidler ailesinden gelen Agesilaos, İ.Ö. 399'dan 360'a kadar Sparta kralı oldu. İlk olarak Asya'da Perslere karşı bir sefer düzenledi (396) ama Sparta, Atina ile Thebai'den oluşan bir birliğin tehdidiyle karşı karşıya kalınca geri çağrıldı. Birlik ordusunu Koroneia'da yenilgiye uğrattı (394), daha sonra da Mantinea bozgununun (362) ardından zor duruma düşen Sparta'yı kurtardı; ne var ki, ülkesinin üstünlüğünü yeniden sağlayamadı.

¹¹⁴ Stadion: 600 ayağa denk gelen ve uzunluğu bölgeden bölgeye değişen uzaklık ölçüsü birimi. (Attika stadionu 177, Olympia stadionu ise 192 metreydi).

¹¹⁵ Nausikrates: Yunan Edebiyatının "Orta Komedyâ" yazarlarından olan Nausikrates'in iki eseri hakkında bilgi vardır: *Naukleoi* ve *Persis*. (Athenaios IX.399).

Kabad-abad Sarayı Çinilerinden.